

3.6.2021

ISAVI/2876/2018

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Kuopion kaupunki/perusturva- ja terveyslautakunta
kirjaamo@kuopio.fi

Kuopion kaupungin kasvatus- ja perheneuvolapalvelujen valvonta

Asian vireilletulo

Itä-Suomen aluehallintovirastoon on 2.7.2018 saapunut Kuopion kaupungin kasvatus- ja perheneuvolan työntekijöiden sosiaalihuoltolain 48 §:ään perustuva epäkohtailmoitus, joka koskee kasvatus- ja perheneuvolan toimintaa. Aluehallintovirasto otti asian käsiteltäväkseen epäkohtailmoitukseen perustavana sosiaalihuollon valvonta-asiana. Asia siirrettiin lisäksi käsittelyyn aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle.

Asian aikaisempi käsittely

Aluehallintovirasto sai Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunnalta 22.8.2018 asiasta pyytämänsä selvityksen. Aluehallintovirasto antoi 18.9.2019 päätöksen, jossa aluehallintovirasto kiinnitti Kuopion kaupungin huomiota kasvatus- ja perheneuvonnan palvelun saatavuuteen Kaartokadun toimipisteessä. Kuopion kaupunkia pyydettiin 30.11.2019 mennessä ilmoittamaan Kaartokadun toimipisteen nykytilanne

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Raatihuoneenkatu 5, 6.krs, Mikkeli
PL 2, 13035 AVI

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14

(henkilöstöresurssi virkanimikkeittäin, palveluun pääsyaika ja mahdolliset toimenpiteet palvelun saatavuuden parantamiseksi).

Kuopion kaupungin selvitys saapui aluehallintovirastoon 21.11.2019. Aluehallintovirasto päätti asian käsittelyn 4.2.2020 antamallaan päätöksellä, mutta edellytti Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakuntaa vielä ilmoittamaan 30.10.2020 mennessä selvityksessä esitetyn uuden toimintamallin vaikutuksen kasvatus- ja perheneuvonnan palvelun saatavuuteen. Aluehallintovirasto ilmoitti arvioivansa tämän jälkeen uudelleen valvonta-asian käsittelyprosessin käynnistämisen tarpeen.

Aluehallintovirasto myönsi 24.8.2020 Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunnan pyynnöstä lisääaikaa selvityksen antamiselle toiminnan uudistamisen vaikutusten arvioinnista. Perusteluna lisääjän pyytämiseksi oli, että palvelu-uudistuksen voimaansaattaminen viivästyi koronapandemiasta johtuen alkavaksi vasta 1.1.2021. Pyydetty selvitys saapui annettuun määräaikaan mennessä 15.3.2021.

Itä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisu ja perustelut

Ratkaisu Aluehallintovirasto pitää Kuopion perusturva- ja terveyslautakunnan toimenpiteitä kasvatus- ja perheneuvolapalvelujen kehittämiseksi ja niiden saatavuuden varmistamiseksi asianmukaisina ja riittävinä. Asia ei anna aiheutta uuden valvonnan aloittamiselle, joten käsittely päätetään.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 9 §:n mukaan kunnallisten viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja

ehkäistävä niiden syntymistä. Sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen on välitettävä tietoa lasten ja nuorten kasvuoloista ja sosiaalisista ongelmista sekä annettava asiantuntija-apua muille viranomaisille samoin kuin kunnan asukkaille ja kunnassa toimiville yhteisöille.

Sosiaalihuoltolain 10 §:n mukaan lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja annettaessa ja niitä kehitettäessä on huolehdittava siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa ja saadaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve. Tarvittaessa on järjestettävä erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Palveluja annettaessa ja niitä kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin.

Sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaan sosiaalipalveluja on järjestettävä:

- 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen;
- 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen;
- 3) taloudellisen tuen tarpeeseen;
- 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi;
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen;
- 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi;
- 8) päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen;
- 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Sosiaalihuoltolain 13 §:n mukaan lapsella ja hänen perheellään on oikeus saada viipymättä lapsen terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömät sosiaalipalvelut. Palveluja on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. Palvelujen on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa.

Sosiaalihuoltolain 14 §:n 12 kohdan mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä sen sisältöisenä ja siinä laajuudessa kuin tässä tai muussa laissa säädetään kasvatus- ja perheneuvontaa.

Sosiaalihuoltolain 26 §:n mukaan kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi. Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea. Kasvatus- ja perheneuvontaa toteutetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan muiden asiantuntijoiden kanssa.

Sosiaalihuoltolain 33 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta on pidettävä huolta sen mukaan kuin tässä laissa tai muutoin säädetään. Sosiaalipalvelujen tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin lainsäädäntö edellyttää.

Sosiaalihuoltolain 33 §:n 2 momentin mukaan yleiset kunnalliset sosiaalipalvelut on toteutettava siten, että ne soveltuvat kaikille asiakkaille. Tarvittaessa avun ja tuen tarpeessa oleva henkilö on ohjattava erityispalvelujen piiriin. Palvelut on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että niihin on mahdollista hakeutua omaaloitteisesti riittävän aikaisessa vaiheessa.

Sosiaalihuoltolain 47 §:n mukaan sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon on laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävänä, sen toteutumista on seurattava säännöllisesti ja toimintaa on kehitettävä asiakkailta sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella. Omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta voidaan säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Sosiaalihuoltolain 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 3 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu sosiaalihuollon suunnittelu, ohjaus ja valvonta toimialueellaan.

Asian arviointi

Kuopion perusturva- ja terveyslautakunnan 15.3.2021 antaman selvityksen mukaan vuoden 2021 alusta alkaen organisaatiouudistuksessa lasten ja nuorten mielenterveysyksikkö itsenäisenä palveluprosessinaan loppui ja palvelut sekä hallinto jakautuivat kahteen eri palveluprosessiin: vastaanottotoimintaan (lasten ja nuorten mielenterveystiimit, lähetteellinen toiminta) sekä terveydenhoidon palveluihin (kasvatus- ja perheneuvonta osaksi perhekeskusta, ennaltaehkäisevä sekä varhainen tuki).

Uudistuksen myötä entistä perheneuvolatoimintaa on kehitetty sosiaalihuoltolain mukaiseksi kasvatus- ja

perheneuvontapalveluksi, johon sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea. Palvelua tuotetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan myös muiden asiantuntijoiden kanssa. Uudistuksessa kasvatusta ja perheneuvonnasta tuli osa Kuopiossa alkuvuodesta 2021 käynnistynyttä perhekeskustoiminnan ydin sosiaalipalveluja. Perhekeskustoiminnassa lapsen kehityksen, vanhemmuuden ja perhesuhteiden tukeminen kuuluvat kaikkien perhekeskuksen toimijoiden työhön.

Uuden toimintamallin vaikutuksia palvelun saatavuuteen Kuopion kaupungin selvityksessä kuvataan näin:

1. Kasvatusta ja perheneuvonta palvelu on Kuopiossa kohdennettu lasta odottavista perheistä aina 17-vuotiaisiin nuoriin saakka. Kohderyhmä laajentui aikaisempaan perheneuvolatoimintaan nähdessä, että palvelua saavat jatkossa niin lasta odottavat perheet kuin sekä 13-17-vuotiaat nuoret. Uudistuksessa vahvistettiin myös henkilöstöä yhdellä sosiaalityöntekijä-psykologi-työparilla (2htv:n verran).
2. Kasvatusta ja perheneuvonnan (entinen Perheneuvola) asiakasjono saatiin purettua vuoden 2020 loppupuolella. Jonon purussa onnistumiseen vaikutti uusien asiakkaiden määrän vähentyminen vuoden 2020 aikana, mutta myös lasten, nuorten ja perheiden palveluiden organisaatiouudistuksen myötä kehitetyn uuden toimintamallin käyttöönotto jo vuoden 2020 puolella. Tammi-helmikuussa 2021 uusien asiakkaiden määrä on kaksinkertaistunut verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2020.
3. Kasvatusta ja perheneuvonnan puhelinpalvelua on kehitetty kuluvan vuoden aikana sekä ammattilaisten konsultaation että asiakkaiden puhelinpalvelun saatavuuden osalta. Palvelusta on

informoitu asiakkaita päivittämällä verkkosivuja sekä tiedottamalla sisäisesti henkilöstöä konsultaatio mahdollisuudesta.

4. Vuoden 2020 aikana pilotoitu ja 1.3.2021 koko kaupungin lasten, nuorten ja perheiden palveluissa käyttöön otettu "Yhteinen aika"- palvelumuoto (monialainen toiminta perhekeskustoimintamallissa) on pilotoinnin osalta todettu tehokkaaksi ja nopeaksi tavaksi vastata lasten, nuorten ja perheiden pulmiin varhaisessa vaiheessa. Asiantuntijoiden koollekutsumiskäytäntöön perustuva toimintatapa parantaa kasvatus- ja perheneuvonta palvelun saatavuutta perhekeskustoimintamallissa muun muassa siten, että kun peruspalvelujen antama tuki ei yksin riitä lapselle ja perheelle, kohdennetaan kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalityöntekijöiden ja psykologien erityisosaamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Palvelua on mahdollista tarjota myös teams-yhteyden välityksellä tarvittaessa (koronatilanne huomioiden).

5. Kasvatus- ja perheneuvonnan uutena työmuotona tulee olemaan sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalityöntekijöiden tekemä palvelutarpeen arviointi. Uudistuksen myötä sosiaalityöntekijöiden tehtävät on muutettu viroiksi helmikuun alusta alkaen 2021. Palvelutarpeen arviointeihin tarvittavan asiakastietojärjestelmään (Effica) perehtyminen ja käyttäjäkoulutus on parhaillaan henkilöstöllä meneillään.

6. Uudistuksen aikana kasvatus- ja perheneuvonnasta on tehty tiivistä kehittämissyhteistyötä kaupungin perhe- ja sosiaalipalvelujen asiantuntemuksen kanssa.

Kuopion kaupunki toteaa selvityksessään, että kuluvan vuoden aikana Covid-19 epidemia on lisännyt palvelujen kysyntää ja sen vuoksi on vaikea luotettavasti arvioida organisaatiomuutoksen itsenäistä vaikutusta palvelujen saatavuuteen. Toimintaa kuitenkin seurataan ja arvioidaan kuukausittain.

Aluehallintovirasto pitää Kuopion perusturva- ja terveyslautakunnan toimenpiteitä kasvatus- ja perheneuvolapalvelujen kehittämiseksi ja niiden saatavuuden

varmistamiseksi riittävinä. Toimenpiteet ovat aluehallintoviraston arvion mukaan tarkoituksenmukaisia saattamaan Kuopion kasvatusta- ja perheneuvolatoimintaa edellä mainittujen sosiaalihuoltolain säännösten mukaisiksi. Toteutuessaan uudistuksen on mahdollista edistää myös palvelun saatavuutta ja matalan kynnyksen periaatetta sosiaalihuoltolain säännösten tarkoittamalla tavalla. Henkilöstön määrä ja asiantuntijuus sekä toiminnan johtaminen ja asiakasprosessien sujuvuus ovat edelleen keskeisessä asemassa palvelun hyvän laadun ja saatavuuden toteutumiseksi. Edelleen on tärkeää seurata palvelun saatavuuden kehittymistä, kuten kaupunki selvityksessään toteaa.

Asia ei anna aiheutta uuden valvonnan aloittamiselle, joten käsittely päätetään.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Tämä päätös ei sisällä sellaista ratkaisua, johon voisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin perusteella hakea valittamalla muutosta.

Lisätiedot Lisätietoja päätöksestä antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Satu Syrjälä, p. 0295 016800 (vaihde) tai kirjaamo.ita(a)avi.fi.

Johtaja

Ulla Ahonen

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Satu Syrjälä

Jakelu Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunta

Epäkohtailmoituksen tekijät (päätös lähetetään Iiro Väisälälle, jonka yhteystiedot epäkohtailmoituksessa on annettu. Väisälää pyydetään välittämään päätöksestä tieto epäkohtailmoituksen muille allekirjoittajille)

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Tämä asiakirja ISAVI/2876/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/2876/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ahonen Ulla 03.06.2021 11:01

Esittelijä Syrjälä Satu 03.06.2021 09:57